

BRONNEN

Who's the boss?

Vooruit, weer eens wat boekjes over leiderschap; het favoriete onderwerp van consultants en meerdaagse ontwikkelingstrajecten. De truc is om de krenten uit de pap te vissen en hier hebben we drie boeken die op het eerste gezicht al wat puntjes scoren.

Een boek van de eerste vrouwelijke driesterren-generaal van Nederland, een boek met de titel *Mijn baas is een idioot* wat natuurlijk een voortreffelijke *eyecatcher* is en als derde een boek voor 'bazen die beter willen' met als titel *Lieve leiders*.

Eerst de generaal. Luitenant-generaal van de Koninklijke Luchtmacht Elanor Boekholt-O'Sullivan om precies te zijn. De eerste vrouwelijke dit-en-dat op meerdere functies en dat kun je natuurlijk afdoen als 'nou en'. Goed leiderschap is niet mannelijk of vrouwelijk, maar heeft simpelweg bepaalde kwaliteiten en vermogens. Dus vanuit dat oogpunt is het niet interessant. Maar als vrouwelijke luitenant-generaal heb je simpelweg ook een voorbeeldfunctie, daar is Boekholt-O'Sullivan zich goed van bewust en dat komt ook gedurende het hele boek stevig tot uitdrukking.

Boekholt-O'Sullivan beschrijft haar persoonlijke ervaringen vanaf het moment dat ze bij Defensie binnenkwam. Ervaringen van zowel haar eigen professionele ontwikkeling en carrière als haar ontwakende gevoel dat ze "er toe wil doen". Eerlijk, nuchter en soms confronterend vanwege het nog ingebakken seksisme dat lange tijd de norm was (en waarschijnlijk nog steeds is) bij Defensie. Ze vertelt ook hoe ze daarmee omging; eerst voornamelijk schikken maar ook een beetje - en soms flink - duwen om het te veranderen. Met promotie na promotie zit het met de kwaliteiten van Boekholt-O'Sullivan én erkenning hiervan wel goed, maar het aantal voorbeelden dat ze beschrijft van tenenkrommende situaties waarop een vrouw op carrière-pad bij Defensie stuit, ligt helaas toch wel aan de hoge kant. Daarmee is dit niet alleen een boek over leiderschap, maar ook een pleidooi voor het opnemen van een 'vrouwelijk perspectief' in elke organisatie die wil groeien. En er zijn wel meer organisaties dan Defensie die een vrouwelijk perspectief goed kunnen gebruiken. Tussendoor vertelt ze welke lessen ze heeft geleerd van haar eigen ervaringen. Diverse leiderschapsprincipes komen dan kort en krachtig ter sprake. Duidelijk zijn, niet bang zijn voor een confrontatie, oog hebben voor verschillen, vanuit de achtergrond de boel runnen, buiten de lijntjes kleuren in een organisatie die hecht aan uniformiteit. Het lijken soms niet enkel lessen in leiderschap, maar ook levenslessen te zijn. Eén van de leukste stukjes is getiteld 'borsten en tanks' en dat gaat over sportbeha's. Ja, u leest het goed. Vermakelijk maar welzeker met een serieuze les.

Aldus bevat dit boek geen stoere macho-praatjes vanuit een groen (of donkerblauw) uniform, maar goede tips gebaseerd op echte ervaringen. Wat dat betreft zijn er mooie overeenkomsten met het boek van voormalig generaal Peter van Uhm *Notities van een generaal*,

waarover we een positief stukje schreven in *Accountant* nummer 1 van 2024.

Dan het boekje over de idiote baas. En die hebben we allemaal, toch?

Wellicht valt dat wel mee, maar schrijver Ben Askins omarmt waarschijnlijk het motto 'als je iets duidelijk wilt maken, dan moet je overdrijven'. Ook is hij zo eerlijk om toe te geven dat hij zelf als baas in zijn eerste jaren de meest domme dingen heeft gedaan. Dat levert een leuk boekje op met tips om met slechte managers om te gaan. Hij behandelt onderwerpen als promotie, functie-omschrijvingen (één van de leukste is 'hoofd plezier', daar valt goed om te grinniken), salarisverhoging (met leuke tips om het voor elkaar te krijgen als de baas echt niet wil), werk-privébalans en tot slot ontslag nemen. Bij dit laatste ligt de bal vooral bij jezelf. Hoe idioot je baas ook is, hou het netjes en voer een positief exitgesprek. Een interessant boekje dus, met af en toe bizarre voorbeelden om van te huilen, maar ook om flink bij te lachen en dus een leuke aanrader.

Tot slot de lieve leiders. Marianne Janssen geeft uit eigen ervaring tips om een lieve leider te zijn. Is dit dan een boek voor *softies*? Nee hoor, je mag best streng zijn, zolang je stevig en zacht maar op een goede manier combineert. Neem hierbij als eerste afscheid van het al jaren dominante idee dat een organisatie een 'economische machine' is met rendement, opbrengst en KPI's als belangrijkste factoren. Janssen pleit voor de zienswijze dat een organisatie een sociale gemeenschap is. Verder is zij zo eerlijk om aan te geven dat haar boek geen pasklare oplossingen aanbiedt, maar veeleer stof tot nadenken om uit te proberen. En dat is ook een methode. Dat werkt prima, want Janssen schrijft aanstekelijk, met kennis van zaken en tegelijkertijd op een luchtige toon. Hier kunnen de potentieel nieuwe lieve leiders heel wat van opsteken. Aanrader nummer drie dus.

Elanor Boekholt-O'Sullivan: *Gewapend met gevoel - Mijn generale kijk op leiderschap*, Balans 2015, ISBN 978 94 638 2459 0

Ben Askins: *Mijn baas is een idioot - leer omgaan met slechte managers en overleef elke werkplek*, HarperCollins 2025, ISBN 978 94 027 1875 1

Marianne Janssen: *Lieve leiders - voor bazen die beter willen*, Boom 2025, ISBN 9789024470105

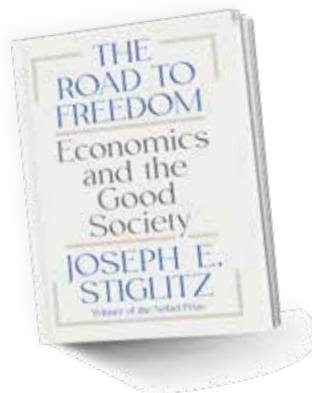
The road to freedom

Een sterk pleidooi voor een actieve overheid en een duidelijk geluid dat tegen het neo-liberalisme in gaat. Als u dat wat lijkt, is dit boek voor u.

Stiglitz levert een flink aantal argumenten voor een vorm van 'progressief kapitalisme'. Hij beargumenteert dat de zogenoemde dereguleringen van de financiële sector uit de jaren tachtig (Reagan, Thatcher etc.) uiteindelijk de kredietcrisis van 2008 hebben veroorzaakt. Als we alles maar 'aan de markt overlaten', levert dat in zijn ogen een economisch systeem op waarin de zo geroemde vrijheid slechts voor enkelen beschikbaar is.

De analyses van Stiglitz richten zich vooral op de Amerikaanse economie en politieke ideologie, maar zijn kernboodschappen zijn breder toepasbaar. In het kort: een duidelijk pleidooi voor goed functionerende politieke en sociale instituties, een actieve overheid, publieke regelgeving en overal graag gezonde en stevige *checks and balances*. Zo is dit niet alleen een boek over economie, maar eigenlijk ook een politiek-filosofisch werk. Geen zins een 'weglezertje' dus, integendeel. Maar een grondige analyse van (neo-)liberale economie, democratische instituties en de onderlinge verhoudingen daartussen.

Joseph Stiglitz: *The road to freedom - economics and the good society*, W.W. Norton & Company 2024, ISBN 978-1-324-07437-3

ELLY'S BOEKBLOG

In voor- en tegenspoed en Een links verhaal

Ik las het geweldige nieuwe boek van corporate antropoloog Danielle Braun: *In voor- en tegenspoed*. Hierin vergelijkt zij fuseren, samenwerken en ontvlechten met trouwen, samenleven en scheiden. Het is prachtig uitgevoerd, met schitterende foto's die het betoog ondersteunen. Met een andere bril naar een zakelijk proces kijken levert nieuwe inzichten op. Haar vergelijkingen met de tradities van andere culturen voegen wat extra's toe: het wordt een caleidoscoop.

En met die caleidoscoop las ik even later *Een links verhaal* van Coen van de Ven, over de fusie tussen GroenLinks en PvdA. In dat fusieproces vinden we bij elke stap de cultuurverschillen, zowel bij de top als binnen de fracties, de afdelingen en de leden. En natuurlijk is de achterban compleet verschillend. Coen omschrijft het gedetailleerd, mét portretten en emoties van de belangrijkste kopstukken. Deze fusie lijkt op een gearrangeerd huwelijk, zoals Danielle die zo mooi beschrijft. De strategie om twee families te verbinden om ruzies te voorkomen, vind je nog steeds bij veel stammen, waarbij de stamoudsten een belangrijke rol spelen. En ook GL en PvdA zijn niet 'vertiefd', ze willen een machtig blok vormen tegen rechts.

Bedrijven lijken makkelijker op het familiemodel te plotten dan politieke partijen. Danielle laat treffend zien hoe de problematiek vergelijkbaar is, tot overspel aan toe. Politieke partijen, met top, bestuur, fractie, afdelingen, leden en die anonieme maar belangrijke groep kiezers, zijn complexer, zo blijkt ook uit het fusieboek. Ik las overigens dat een corporate antropoloog wel heeft bijgedragen aan het proces, met een voorbeeld uit de tradities van de Inuit. Intrigerend...

Danielle Braun, *In voor- en tegenspoed*, Boom, ISBN 9789024473540

Coen van de Ven, *Een links verhaal*, DasMag, ISBN 9789493399440

Elly Stroo Cloeck schrijft recensies en samenvattingen van 1001 non-fictie boeken, kijk op <https://escia.nl/>.